

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/272/2020
Identifikačné číslo spisu: 4214211319
Dátum vydania rozhodnutia: 12.07.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:4214211319.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu U. I., bývajúcemu v J., T. X, zastúpeného JUDr. Ernestom Botkom, advokátom, so sídlom v Nových Zámkoch, M. R. Štefánika 3, proti žalovanej E. I., bývajúcej v J., K. XXX/X, zastúpenej advokátskou kanceláriou KATONA LEGAL, s.r.o., so sídlom v Nových Zámkoch, G. Czuczora 4, IČO: 53 098 684, o určenie splatnosti pohľadávky, vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp.zn. 5C/161/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 6. mája 2020 sp. zn. 25Co/92/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 6. mája 2020 sp. zn. 25 Co/92/2019 a rozsudok Okresného súdu Komárno z 3. decembra 2018 č. k. 5 C/161/2014-227 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Komárno na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 3. decembra 2018, č.k. 5 C/161/2014-227 žalobu zamietol a žalovanej priznal právo na náhradu trov konania.

1.1. Pri rozhodovaní vychádzal zo skutkového zistenia o nepreukázaní existencie dohody o čase plnenia v zmysle § 564 Občianskeho zákonníka („ak je čas plnenia ponechaný na vôli dlžníka, určí ho na návrh veriteľa súd“), ako dôkazné bremeno ťažiace žalovanú. Z tohto dôvodu nepovažoval žalobu za dôvodnú. Poznamenal, že žalobca pripustil takú existenciu dohody o čase plnenia v zmysle § 563 Občianskeho zákonníka (t.j. že čas plnenia dohodnutý nebol a preto plnenie bolo odôvodnené výzvou veriteľa), na ktorom tvrdení mala zotrvať v spore i žalovaná. Žalobca i v konaní Okresného súdu Komárno sp.zn. 7 C/26/2017 čas plnenia (vrátenia pôžičky) vyvodzoval z ustanovenia § 563 Občianskeho zákonníka. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 a § 369 CSP.

2. Krajský súd v Nitre, na odvolanie žalobcu, rozsudkom zo 6. mája 2020 sp. zn. 25Co/92/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny (§ 387 ods. 1 CSP) a žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie vykonal v dostatočnom rozsahu dokazovanie pre zistenie rozhodujúcich skutočností a z vykonaného dokazovania vyvodil

správny právny záver, že nepreukázaním dohody o čase plnenia (vrátení pôžičky) ponechaním na vôli dlžníka nemožno žalobe o určenie splatnosti plnenia do troch dní od právoplatnosti v zmysle § 564 Občianskeho zákonníka vyhovieť. K podstatným odvolacím námietkam žalobcu poznamenal, že sa nestotožňuje s tvrdením žalobcu o nerešpektovaní právneho názoru odvolacieho súdu v jeho zrušujúcom uznesení súdom prvej inštancie. Dôkazné bremeno o ponechaní času plnenia zaťažovalo dlžníčku (žalovanú) a pokiaľ strany zhodne tvrdili, že čas plnenia dohodnutý nebol, znamená to nenaplnenie podmienky o dohode, že plnenie bolo na vôli dlžníka v zmysle § 564 Občianskeho zákonníka a naplnenie toho, že k dohode o plnení (vrátení pôžičky dlžníčkou) nedošlo a tak možno postupovať v zmysle § 563 Občianskeho zákonníka. Žalobca pred súdom prvej inštancie nenavrhol žiadne dokazovanie, ktoré súd prvej inštancie nevykonával, a ani v odvolacom konaní neuplatnil žiadne prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie. Konštatoval nesplnenie podmienok pre aplikáciu § 384 ods. 2 CSP (o doplnení dokazovania), ani aplikáciu § 366 CSP (o novotách v odvolacom konaní).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“). Jeho prípustnosť vymedzil ustanovením § 420 písm. f/ CSP, lebo v danom prípade súd prvej inštancie sa neriadil právnym názorom a pokynmi vyslovenými v uznesení odvolacieho súdu z 27. júna 2018 viď body 11. a 13. odôvodnenia, t.j. nedoplnil dokazovanie (výsluchom strán ohľadom dohody o čase plnenia), neprehodnotil skutkový a právny stav, na čo odvolací súd nebral na zreteľ. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je ústavne neudržateľné s prvkami arbitrárnosti (I. ÚS 232/2012). Dôkazné bremeno o ponechaní času plnenia na vôli dlžníka, zaťažuje dlžníka a preto, pokiaľ dlžník dohodu popiera, musí uviesť, ako sa s veriteľom dohodol na splatnosti pôžičky a preukázať aj okolnosti vzniku takejto dohody. Uvedené je v rozpore so závermi uvedenými v dovolaní napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu. Dovolač dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP odôvodnil s odkazom na odklon odvolacieho súdu od rozhodnutí odvolacieho súdu sp.zn. 5 Cdo 254/2009 a judikát R 11/1988 lebo, odvolací súd sa týmito rozhodnutiami neriadil (teda sa od nich bez odôvodnenia odklonil), keď „bez ďalšieho nekriticky prevzal právnú argumentáciu“ súdu prvej inštancie. Navrhol, aby najvyšší súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná uviedla, že odvolací súd riadne a dostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, neodklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a preto ako nedôvodné navrhla dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací [§ 35 CSP zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. V neposlednom rade je dovolací súd viazaný aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

11. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. K obdobnému právnomu názoru dospel najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach (napr. sp. zn. 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11.1. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany (účastníka konania) nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

11.2. Dovolateľ dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP vymedzil nerešpektovaním kasačného rozhodnutia odvolacieho súdu sp.zn. 25 Co/282/2017 z 27. júna 2018 vydaného v tomto spore, ktoré súd prvého stupňa podľa dovolateľa nerešpektoval a odvolací súd tento nedostatok prehliadol.

11.3. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

11.4. Postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru,

vyssloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, je neprípustným postupom, ktorý narúša princíp právnej istoty (R 76/2016). Obdobne, nerešpektovanie právneho názoru vysloveného v rozhodnutí odvolacieho súdu súdom prvého stupňa, je obmedzením účastníka v jeho práve na súdnu ochranu ako aj práva na spravodlivý proces (uznesenie NS SR, sp. zn. 5 Obo 2/2014, uverejnené v časopise Zo súdnej praxe č. 6/2015 pod č. 57).

11.5. V danom prípade odvolací súd vo svojom kasačnom rozhodnutí sp.zn. 25 Co/282/2017 z 27. júna 2018 vyslovil právny záver, že dôkazné bremeno o ponechaní času plnenia na vôli dlžníka zaťažuje dlžníka, v danej veci žalovanú. Pokiaľ dlžník takúto dohodu popiera, musí zároveň uviesť, ako sa s veriteľom dohodol na vrátení pôžičky (jej splatnosti) a preukázať okolnosti plnenia tejto „inej“ dohody. V tejto súvislosti súdu prvej inštancii nariadil zopakovať dokazovanie výsluchom strán sporu so zameraním sa na okolnosti dohody o čase plnenia, ako i na okolnosti, ku ktorým došlo neskôr, prípadne vykonať i ďalšie navrhnuté dokazovanie, ak to bude považovať za potrebné.

11.6. Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred súdom prvej inštancie z 3. decembra 2018, na ktorom bol vyhlásený i rozsudok vo veci samej vyplýva, že k otázke dohody o čase plnenia (splatnosti pôžičky) sa vyjadrovali žalobca, jeho právny zástupca, žalovaná i jej právny zástupca. Žalobca zotrval na tvrdení, že čas plnenia bol ponechaný na vôli dlžníka. Žalovaná takú dohodu ako uvádza žalobca poprela s tvrdením, že čas plnenia dohodnutý nebol. Strany k svojim tvrdeniam nenavrhlí žiadne dokazovanie. Súd vykonal dokazovanie viacerými listinnými dôkazmi (viď č.l. 223 spisu). Tvrdenia a vyjadrenia sporovej strany nie sú výsluchom strany v zmysle § 195 CSP a tento dôkazný prostriedok nenahrádzajú.

11.7. Z vyššie uvedeného vyplýva, že žalobca opodstatnene uvádza, že súd v konaní nerešpektoval záväzný pokyn nadriadeného súdu pokiaľ nevykonal dokazovanie výsluchom sporových strán v intenciách kasačného rozhodnutia odvolacieho súdu, takéto dokazovanie nevykonal ani súd odvolací a preto tento nedostatok zostal neodstránený, čím v danom prípade je konanie postihnuté vadou zmätočnosti, ktorá zakladá nie len prípustnosť, ale i dôvodnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Treba poznamenať, že pokyn nadriadeného súdu vykonať konkrétny dôkaz je bez ďalšieho pre súd záväzný a preto je bez právneho významu, či takýto dôkaz (ne)navrhne súdu vykonať i sporová strana.

11.8. Pokiaľ nedôjde k vykonaniu odvolacím súdom nariadeného dokazovania výsluchom sporových strán súdom prvej inštancie a prípadne i ďalších dôkazov navrhnutých sporovými stranami, sú akékoľvek právne závery vyslovené dovolateľom v intenciách dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 CSP predčasné. Ako doposiaľ nedotknutý zostáva právny názor vyslovený odvolacím súdom (i v jeho kasačnom rozhodnutí), že „dôkazné bremeno o ponechaní času plnenia na vôli dlžníka zaťažuje dlžníka, preto pokiaľ dlžník takú dohodu popiera, musí zároveň uviesť ako sa s veriteľom dohodol na vrátení pôžičky (jej splatnosti) a preukázať okolnosti plnenia tejto 'inej' dohody.“

12. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

14. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.